

Motion till riksdagen 2024/25:2184

av Zara Leghissa m.fl. (S)

Införande av heltid som norm på svensk arbetsmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att heltid ska vara norm på svensk arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den svenska modellen bygger på överenskommelser mellan arbetsgivare och fackföreningar i kollektivavtal. Modellen fungerar och tjänar oss väl.

Men de senaste årtiondena har en ny arbetsmarknad uppstått. Den är köns- och åldersuppdelad. Unga kvinnor jobbar oftare deltid än heltid och fler har tillfälliga anställningar istället för tillsvidareanställningar. Det här gäller ännu tydligare i arbetaryrken med lägre löner.

För några år sedan godkände Arbetsdomstolen att så kallad hyvling, dvs. att arbetsgivare minskar omfattningen på anställningen oavsett tidigare överenskommelse, är tillåtet. Det har skapat en ökning av deltidsanställningar med möjlighet att jobba upp timmar och därmed stor osäkerhet för anställda i vissa branscher.

Alla som kan jobba ska jobba. Och i vårt starka samhälle ska alla som arbetar ha en lön som de kan leva på. Trygga jobb på heltid skapar starka människor och ett tryggare Sverige.

Kvinnor och män ska ha samma frihet och självständighet, samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter och samma makt att forma sina liv. Sysselsättningen bland kvinnor är lägre än sysselsättningen bland män. För att alla som vill ska få möjlighet att arbeta heltid måste utbudet av heltidsanställningar öka.

När man talar om löneskillnader mellan olika grupper brukar man utgå från heltidslöner. Men faktum är att många arbetar kortare än heltid, i deltidsarbete och i tidsbegränsade anställningar. Det är särskilt vanligt inom kvinnodominerade arbetaryrken. Då blir också den månatliga inkomsten lägre.

Den viktigaste orsaken till att man arbetar deltid inom arbetaryrken är att det inte erbjuds heltidsarbete. Att arbetet är för fysiskt eller psykiskt tungt är andra viktiga anledningar. Bland tjänstemän är det vanligare att man går ned i arbetstid för att ta hand om sina barn.

Om man tar hänsyn till hur mycket man i genomsnitt får arbeta under en månad blir det stora skillnader.

För kvinnor i arbetaryrken skiljer det över 5 000 kronor före skatt per månad mellan vad man faktiskt får i plånboken och vad man skulle fått om man arbetat heltid. Redan stora löneskillnader mellan grupper blir större.

För att det ska bli ordning och reda på svensk arbetsmarknad behöver fler arbetsgivare ta sitt ansvar och leva upp till lagen om heltid som norm. Det är nödvändigt för jämlikheten och jämställdheten.

Zara Leghissa (S)

Linus Sköld (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Ida Karkiainen (S)